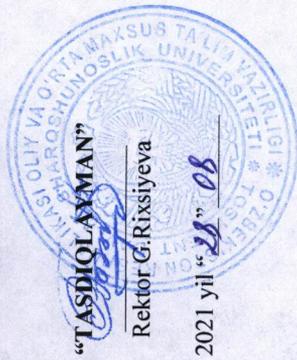


O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI



SHARQ VA G'ARB FALSAFASIDAGI
ANTROPOLOGIK MUAMMOLAR

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 – San'at va gumanitar fanlar

Ta'lim sohasi: 220 000 – Gumanitar fanlar

Mutaxassislik: 70220502 – Sharq falsafasi va madaniyati

TOSHKENT – 2021

Handwritten signature or initials in blue ink.

2

Handwritten signature or initials in blue ink.

15

Fan/modul kodi SGAM104	O'quv yili 2020 2021-2022	Semestr 2	ECTS - Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Haftadagi dars soatlari 4
1.	Fanning nomi Sharq va G'arb falsafasidagi antropologik muammolar	60	60	Jami yuklama (soat) 120
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – magistrantlarda qadimgi davr, o'rta asrlar, yangi va eng davr Sharq va G'arb falsafasida inson muammosining mazmuni va mohiyati bo'yicha nazariy bilimlarni o'rgatish va amaliyotda tatbiq etish ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.</p> <p>Fanning vazifasi – magistrantlarga falsafiy antropologiya shakllanishining asosiy davrlari; Sharq va G'arb falsafasida inson muammosi, ularning qiyosiy tahlili, inson mohiyatining zamonaviy falsafiy talqiniga oid mavzularning mazmuni va mohiyatini yoritib berish.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. «Sharq va G'arb falsafasidagi antropologik muammolar» fanining predmeti, mazmuni, maqsadi va vazifalari</p> <p>Falsafiy antropologiya falsafaning alohida yo'nalishi sifatida. Falsafiy antropologiya – inson mohiyati to'g'risidagi fan. Sharq va G'arb falsafasida inson muammosi. Qadim zamonlardan boshlab inson mohiyatini tushuntirib berishda bir-biriga qarama-qarshi bo'lgan ikki paradigmaga mavjudligi: insonning xudo tomonidan yaratilganligi g'oyasi va tabiiy-tarixiy tadrjiiy (evolyusion) rivojlanish g'oyasi. Kreasionizm va evolyusionizm. Zamonaviy antropogenez gipotezalari. Inson tabiatining noyobligi g'oyasi.</p> <p>2-mavzu. Qadimgi Hindistonda inson haqidagi bilimlarning paydo bo'lishi</p> <p>Hindistonda inson to'g'risidagi dastlabki falsafiy fikrlarning miloddan avvalgi XIII-VII asrlarda Vedalarda shakllanganligi. Unda bayon qilingan inson</p>			

to'g'risidagi falsafiy fikrlarning mitologik-diniy xarakteri. Vedalarning yakunlovchi qismi Upanishadlarda koinot bilan odam orasidagi o'zaro aloqadorlik haqidagi falsafiy fikr-mulohazalar. Undagi jonning aylanma harakati, uning o'lnasligi, abadiyligi haqidagi qarashlar.

Jaynizm maktabining karma konsepsiyasi, uning fundamental xususiyati: inson amaliy faoliyatining hal qiluvchi ahamiyati.

Inson hayotining ma'nosi haqidagi dastlabki fikr-mulohazalarni, noortodoksal oqimga mansub bo'lgan buddaviylik, lokayatada talqini.

3-mavzu. Qadimgi Xitoy falsafasida inson muammosining talqini

Inson to'g'risidagi dastlabki fikr-mulohazalarning qadimgi Xitoy madaniy merosining toji xisoblangan uch asosiy kitob: "Ashulalar kitobi" ("Shi szin"), "O'zgarish kitobi" ("I szin"), "Tarix kitobi" da o'z aksini topganligi.

Qadimgi Xitoy manbalarida odamzot hayotida koinot bilan oqilona, uyg'un munosabada bo'lishning hal qiluvchi ahamiyatiga ega ekanligi. O'zaro uyg'unlikning inson xulq-atvorida, xatti-harakatida, rasm-rusumlari, urf-odatlarida yaqqol namoyon bo'lishi.

Miloddan avvalgi VIII-VI asrlarda Yan In szi maktabi namoyandalari tomonidan ilgari surilgan inson to'g'risidagi falsafiy qarashlar.

Qadimgi dao-sizn ta'limotida inson muammosi.

Konfusiy (mil.av.551-479yy.) va uning izdoshlari falsafasida inson masalasining talqini.

4-mavzu. Qadimgi Bobil va Misrda, Eron va Turonda inson haqidagi tasavvurlarning shakllanishi

Miloddan avvalgi IV mingyillikning oxiri – III-mingyillikning boshida qadimgi Bobil va qadimgi Misr madaniyati o'z taraqqiyotining yuqori nuqtasiga erishgani. Bu davlatlarda astronomiya, kosmologiya, matematikaga oid ilk bilimlar bilan birga asotiriy tafakkurning rivojlanganligi. Qadimgi Bobil va misrliklarning inson tabiati, taqdiri, o'limi va narigi dunyodagi hayoti haqidagi tasavvurlari.

Inson to'g'risidagi qarashlarni miloddan avvalgi VII-VI asrlarda O'rta va Yaqin Sharq mamlakatlari, xususan Eron va Turonda keng tarqalgan Zardo'shtiylik diniy-falsafiy ta'limotida qo'yilishi. Inson imon-e'tiqodining ezgu fikr, ezgu so'z hamda ezgu amalga tayanishi kerakligi. Hayotning mohiyati qararna-garshi kuchlar, xususan yaxshilik bilan yomonlik, yorug'lik bilan zulmat orasidagi kurashga asoslanganligi.

	<p>nashiyoti, 2010.</p> <p>22. Степанова И.Н. Философская антропология: Проблемы, эпохи, идеи. Учебное пособие. – Курганский государственный университет. 2014. (электрон).</p> <p>23. Философская антропология. Учебное пособие. Екатеринбург:Издательство Уральского университета. 2017.(электрон)</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbalari</p> <p>1. www.lex.uz.</p> <p>2. www.gov.uz.</p> <p>3. www.library.ziyounet.uz.</p> <p>4. www.faylasuf.uz.</p> <p>5. http://bookss.ru/filosofiya/Slovar_Philosof.rar</p> <p>6. http://www.philosophy.ru Библиотека Института философии.</p> <p>7. http://www.krotov.info/libr_min/03_v/al/verde_00.html // Карлос Вальверде.</p>
7.	<p>O'quv dasturi "Sharq falsafasi va madaniyati" kafedrasida ishlab chiqilgan va 20 <u>21</u> - yil "<u>21</u>" <u>01</u> dagi "<u>1</u>"-sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p> <p>O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 20 <u>21</u> - yil "<u>28</u>" <u>01</u> dagi "<u>1</u>"-sonli bayoni bilan tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ul:</p> <p>D.A.Pulatova – TDSHU, «Sharq falsafasi va madaniyati» kafedrasini mudiri, falsafa fanlari nomzodi, professor;</p> <p>M.Qodirov – TDSHU, «Sharq falsafasi va madaniyati» kafedrasini dotsenti, falsafa fanlari nomzodi, dotsent.</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>Ramatov J.S.– TTYMU «Ijtimoiy-gumanitar fanlar» kafedrasining mudiri, falsafa fanlari doktori, professor;</p> <p>R.R. Karimov – UzMU «Falsafa va mantiq» kafedrasini dotsenti, falsafa fanlari nomzodi, dotsent.</p>

<p>5- mavzu. Islom madaniyatida inson masalasi</p> <p>“Qur’oni Karim”da insonning yaratilishi, jismi bilan ruhiyati o’rtasidagi aloqadorlik, hayot va o’lim masalalari.</p> <p>Hadisshunoslikda inson ma’naviy qiyofasining ijmon-e’tiqodi bilan bog’liq holda qaralganligi. Hadislarida nafaqat musulmon ma’naviy madaniyatining, balki – insonparvarlik va insoniylikning turli qirralari: mehr-oqibat, ochiq ko’ngillik, saxiylik, ota-ona, qavm-qarindoshlarni hurmat qilish, yetim-esirlarga muruvvat, faqir-bechoralarga himmat, Vatanga muhabbat, mehmatsevarlik, halollik, turli xalqlarning o’zaro do’stu birodar, tinch-totuv yashashlari kabi eng buyuk umuminsoniy qadriyatlarining aks etishi.</p>	<p>6-7- mavzular. Islom falsafasida inson borlig’i muammomosining talqini</p> <p>Mutakallimlik, mu’taziliylik, tabiiyunchilik va tasavvuf ta’limotlarida inson masalasining qo’yilishi.</p> <p>Kalom ilimining rivojiga katta hissa qo’shgan olimlar Abu al-Hasan al-Ash’ariy asos solgan ash’ariya va Abu Mansur al-Moturiyiy yaratgan moturiyia maktablari ta’limotlarida inson muammosi talqini.</p> <p>Abu Nasr Forobiy, Abdullo Rudakiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali Ibn Sino, Ibn Ro’shd inson borlig’i, xususan, uning tanasi bilan ruhi, inson va u yashayotgan jamiyat o’rtasidagi o’zaro aloqadorlik, insonning insoniyligini namoyon qiluvchi fazilatlar, xislatlar va ularning shakllanish jarayoni muammolarining nazariy jihatdan tahlil etilishi.</p> <p>Umar Hayyom, Mahmud Zamaxshariy, Yusuf Xos Hojib, Ahmad Yugnakiy, Burhoniddin Marg’inoniy, Sa’diy Sheroziy, Jaloliddin Rumiy asarlarida inson muammomosining talqini.</p> <p>So’fiylikning g’oyaviy-nazariy asosi sifatida tasavvufda inson ruhiy-ma’naviy kamoloti haqidagi kontseptsiyaning shakllanishi. Nafs insondagi xudbinlikning zamini ekanligi.</p> <p>Muhyiddin Arabiyning “Fusus ul-hikam” kitobi, undagi inson haqidagi g’oyalari. Inson barkamolligining bosqichlari.</p> <p>Kubraviya, Yassaviya, Naqshbandiya tariqatlarida inson ta’rifi. Alisher Navoiy ijodida inson muammosi.</p>
	<p>8-mavzu. Yangi va eng yangi davr O’rta Osiyo falsafasida ma’rifatparvar inson siymosi</p> <p>XVI-XVIII asrning birinchi yarmida islom falsafasida barkamol inson</p>

<p>g'oyalarning rivojlanishi. Yusuf Qorabog'iy, Sharif Buxoriy, Inoyatulla Buxoriy, Boborajim Mashrab, So'fi Olloyov, Maxtumquli Firong'iy asarlarida inson muammosining taqdimi. Mirza Bedilning inson to'g'risidagi qarashlari.</p> <p>XIX asrda O'rta Osiyoda ma'rifatparvarlikning rivojlanishi, o'tmish avlod madaniy-ma'naviy merosiga, musulmon axloq-odob qoidalariга munosabat. Ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy-ma'naviy qoloqlikdan chiqishga yo'naltirilgan harakatlar.</p> <p>XIX asrning ikkinchi yarmi va XX asr boshlarida Markaziy Osiyoda jadidchilik harakatining shakllanishi va rivojlanishi. Jamiyat hayotini insonparvarlashtirish borasida Mahmudxo'ja Behbudiy, Munavvar qori Abdurashidxonov, Abdurauif Firat, Sadridin Ayniy, Abdulvohid Burhonov, Abdulla Avloniy, Cho'ipon, Qodiriy, Fayzulla Xo'jaevlarning buyuk xizmatlari.</p>	<p>9-mavzu. Qadimgi Yunon faylasuflarining inson to'g'risidagi qarashlari</p>
<p>"Millet falsafa maktabi" (mil.avv.VI asr) namoyandalari Fales, Anaksimandr va Anaksimendarning inson to'g'risidagi qarashlari. Demokriti (mil.avv. 460-370 yy.) jon inson tanasi va jonining o'zaro aloqadorligi haqida. "Eley falsafa maktabi" namoyandalari Ksenofon, Parmenid, Zenonlar inson haqida.</p> <p>Sofslarning inson to'g'risidagi fikr-mulohazalari. Sokrat insonning mohiyati haqida. Platon va Aristotelning falsafiy antropologiyasi. Epikur falsafasida inson masalasi. Plotin (205-275 yy.) va neoplatonizm vakillarining inson to'g'risidagi qarashlari.</p>	<p>10-mavzu. Xristian falsafasida inson tavsifi. Renessans davri xristian falsafasining antroposentrik xususiyati</p>
<p>Yevropada o'rta asr falsafasining teosentrik xususiyati. Avreliy Avgustin va Foma Akvinskiyning xristian falsafasida inson masalasi.</p> <p>Renessans davri xristian falsafasining antroposentrik xususiyati. Ilm-fanning rivojlanishi. Renessans madaniyatining nafqat dinga, balki ilm-fanning ilg'or yutuqlariga tayana boshlagani. San'atning rivojlanishi, unda inson go'zalligining ulug'lanishi. Bottichelli, Leonardo da Vinchi, Rafael asarlarida go'zal inson qiyofasining tasvirlanishi.</p> <p>XV asr oxiri – XVI asr boshlarida ijtimoiy tenglikka asoslangan xristiancha gumanizm g'oyalarning shakllanishi.</p>	

Санкт Петербург: СПб, 2008. (Электронная книга).

Qo'shimcha adabiyotlar

5. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2019.
6. Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining qonuni (yangi tahrir).//O'zbekistonning yangi qonunlari, №19, -T.: Adolat, 1998.
7. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini 8. birgalikda barpo etamiz. –T.: O'zbekiston, 2016.
9. Mirziyoyev Sh.M. Donim ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt taraqqiyoiti va xalq farovonligining garovi. –T.: O'zbekiston, 2017.
10. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. –T.: 2017.
11. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. –T.: O'zbekiston, 2017.
12. Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. –T.: O'zbekiston, 2018.
13. Мирзиёев Ш.М. Няйти улуғ халқнинг иши ҳам улуғ, хаёти ёруғ ва келажакни фаровон бўлади. –T.: Ўзбекистон, 2019.
14. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. www.press-service.uz/uz/lists/view/1371
15. 2017-2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning besh ta ustuvor yo'nalishlari bo'yicha harakatlar strategiyasi// <https://www.lex.uz>
16. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasini huzurida O'zbekistondagi Islom madaniyati markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida// www.press-service.uz/uz/lists/view/688
17. Yoshlar ma'naviyatini yuksaltirish, ularning bo'sh vaqtini mazmunli tashkil etish bo'yicha muhim vazifalar belgilab berildi (Besh tashabbus)//<http://www.uza.uz/oz/politics/president-yeshlar-manaviyatini-yuksaltirish-ularning-b-sh-va-19-03-2019>
18. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat–yengilmas kuch. –T.:Ma'naviyat, 2008.
19. Karimov I.A. O'rta asrlar Sharq allomalari va mutafakkirlarining tarixiy merosi, uning zamonaviy sivilizatsiya rivojida roli va ahamiyati. – T.: O'zbekiston, 2014.
20. Po'latova D., Ruzmatova G. G'arb falsafasi tarixi. Darslik. –T.: Effekt-D, 2021.
21. Falsafa: ensiklopedik lug'at./O'zRFA I. Mo'minov nomidagi falsafa va huquq instituti. – T.: «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» Davlat ilmiy

<p>12. Abu Nasr Forobiyning falsafiy qarashlarida inson muammosi.</p> <p>13. Abu Rayhon Beruniyning falsafiy qarashlarida inson muammosi.</p> <p>14. Abu Ali ibn Sino falsafasida inson muammosi.</p> <p>15. Yusuf Xos Hojib ijodida inson muammosi.</p> <p>16. Muhyiddin Arabiy inson borlig'i haqida.</p> <p>17. Yassaviya, Naqshbandiya tariqatlarida inson ta'rifi.</p> <p>18. Alisher Navoiy ijodida inson muammosi.</p> <p>19. Tasavvuf falsafasida komil inson masalasi.</p> <p>20. Ekzistensializm falsafasi va uning badiiy adabiyotda namoyon bo'lishi.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha magistrantlar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p>	<p>3. V. Ta'lim natijalari (Kashiy kompetensiyalari)</p> <p>Magistrant bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> falsafiy antropologiya shakllanishining asosiy davrlari; qadimgi davr, o'rta asrlar, yangi va eng davr Sharq va G'arb falsafasida inson muammosining mazmuni va mohiyati haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>; Sharq va G'arb falsafasida inson muammosi, ularning qiyosiy tahlili, inson mohiyatining zamonaviy falsafiy talqiniga oid <i>bilimlarga ega bo'lishi va ularidan foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i>
<p>4.</p>	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> ma'ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
<p>5.</p>	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini topshirish.</p>
<p>6.</p>	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> O'zbekiston falsafasi tarixi. O'quv qo'llanma. – T.: Noshir., 2013. Chortev A. Inson falsafasi. O'quv qo'llanma. – T.: O'FGMI, 2006. Гуревич П.С. Философская антропология. Учебное пособие. – Москва: Омега-Л. 2010. (Электронная книга). Марков В.В. Философская антропология. Учебное пособие. – Москва-

<p>11-mavzu. XVII-XVIII asrlar Yevropa falsafasida ma'rifatparvarlik g'oyalarning rivojlanishi</p> <p>Yevropa ma'rifatparvarlari tomonidan Renessans davri gumanizmining rivojlantirishi. XVII asr ingliz faylasuflari Frensis Bekon, Tomas Gobbs, Jon Lokklar tomonidan inson to'g'risidagi xristian dini qarashlarining tanqidi. Inson borlig'i tabiiy va ijtimoiy tomonlarining tahlili. Tabiiy huquq haqidagi g'oyalarning ilgari surilishi.</p> <p>XVIII asr fransuz ma'rifatparvar faylasuflari Volter, Kondilyak, Jan Jak Russo, Lametri, Gelvesiy, Golbax, Gelvesiy ijodida insonda axloqiy fazilatlar va intellektual qobiliyatlar shakllanishida ijtimoiy muhitning yetakchi roli, insonning hayvondan o'zining ehtiyojlarining ko'pligi, o'z ehtiyojlarni aql-zakovat yordamida boshqarish qobiliyatiga ega ekanligi bilan ajralib turishi. Ehtiyojlarni boshqarishda bilish qobiliyati, aqlning mezon bo'lib xizmat qilishi haqida.</p>	<p>12-mavzu. XVIII - XIX asrlarda Yevropa falsafasida inson muammosi</p> <p>Klassik falsafaning insonshunoslik an'alarini shakllantirishda va rivojlantirishda nemis faylasuflari Immanuel Kant, Iogann Fixte, Fridrix Shelling, Vilgelm Gegel, Lyudvig Feyerbaxlarning xizmatlari. Kantning inson borlig'i haqidagi qarashlari. Kant tomonidan insonning o'zini-o'zi bilish jarayonining inson faoliyati doirasiga kiritilishi, insonni olamdagi eng oliy qadriyat sifatida e'tirof etilishi.</p> <p>Fixte "Men" bilan "Men emas"-ning o'zaro aloqadorligi haqida. Shelling falsafasida inson erkinligi muammolari. Georg Vilgelm Fridrix Gegel inson borlig'i, o'z-o'zini anglash muammosi va buyuk shaxslarning tarixdagi o'rni to'g'risida. Lyudvig Feyerbax falsafasida inson muammosi.</p>
<p>13-mavzu. XIX asrning 2-yarmi - XX asrda antiklassik falsafada inson borlig'i muammosi</p> <p>XIX asrning 40-50 yillarida Yevropada antiklassik falsafa: personalizm, neopozitivizm, pragmatizm, ssiyentizm, radikalizm, simvolizm, kosmizm, ekzistensializm kabi falsafiy oqimlarning shakllana boshlanishi.</p> <p>Ekzistensializm falsafasining buyuk namoyandalari daniyalik olim</p>	

<p>S.Kerkegor, germaniyalik faylasuflar A.Shopenauer, F.Nishe, O.Shpenler, rossiyalik faylasuf N.A.Berdyayevlar ijodida inson borlig'i masalasining yoritilishi.</p> <p>S.Kerkegor tomonidan birinchilardan bo'lib falsafiy leksikonga "ekzistensiyaga" tushunchaning kiritilishi. A.Shopenauerning inson irodasi haqidagi ta'limoti. Fridrix Nisshening barkamol inson g'oyasi. Gusserl yaratgan intensiv tushunchasi.</p> <p>Nemis ekzistensializmining shakllanishida Karl Yaspers va Martin Xaydegerlarning xizmatlari. Ikkinchi jahon urushi yillarida fransuz yozuvchi-faylasuflari Jan Pol Sarrtr, Alber Kamyu, Gabriel Marsel asarlarida ekzistensialistik qarashlarning rivojlanirilishi.</p> <p>XX asrning 50-yillarida ekzistensializm Angliya, Amerika, Italiya, Yaponiya, 70-yillaridan sobiq Sovet Ittifoqi ziyorlari orasida keng targ'ala boshlashi.</p>	<p>14-mavzu. XXI asr falsafiy antropologiyasida inson mohiyatining ko'p o'lchamliliigi</p> <p>Inson biopsixosotsial mavjudot. Antropogenez va sotsiogenez. Inson mohiyatiga oid introvertiv va ekstrovertiv yondashuvlar, postbiologizm va postsotsiologizm konsepsiyalari.</p> <p>Inson tabiatining dualligi. Insonning rasionalligi va norasial sifatleri. Inson xulq-atvorida rasionallik va irrasionallikning namoyon bo'lishi. Inson tafakkuri, irodasi va his-tuyg'ulari.</p> <p>Hayotning mazmuni va shaxs erkinligi masalasi. Inson borlig'ida o'zlikni anglashning namoyon bo'lishi. Hayot va o'lim. Suisid va parasuisidning oldini olishda tarbiyaning roli.</p> <p>Globallashuv davrida antropologik muammolarning o'ziga xos jihatlari. Gender masalasi. Sharq xalqlari madaniyatida gender masalasiga munosabat. Gender masalasiga g'arboxona yondoshuvning yoshlar ma'naviyatiga tahdidi. Shaxs faoliyatini tashkili qilishda huquq va axloq uyg'unligi.</p> <p>O'zbekistonda fuqarolik jamiyatini barpo etishda "shaxs-jamiyat-davlat" tizimining o'zaro uyg'unligi.</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiviyalar</p> <p>Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsivya etiladi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Sharq va G'arb falsafasidagi antropologik muammolar» fanining predmeti, mazmuni, maqsadi va vazifalari. 2. Qadimgi Hindistonda inson haqidagi bilimlarning paydo bo'lishi. 3. Qadimgi Xiyo falsafasida inson muammosining talqini.
--	---

<ol style="list-style-type: none"> 4. Qadimgi Bobil va Misirda, Eron va Turonda inson haqidagi tasavvurlarning shakllanishi. 5. Islom madaniyatida inson masalasi. 6. Islom falsafasida inson borlig'i muammomosining talqini. 7. Tasavvuf falsafasida insonning ruhiv-ma'naviy kamolati masalasi. 8. Yangi va eng yangi davr O'ra Osiyo falsafasida ma'rifatparvar inson siymosi. 9. Qadimgi Yunon faylasuflarining inson to'g'risidagi qarashlari. 10. Xristian falsafasida inson tavsifi. Rennsans davri xristian falsafasining antropotsentrik xususiyati. 11. XVII-XVIII asrlar Yevropa falsafasida ma'rifatparvarlik g'oyalarning rivojlanishi. 12. XVIII - XIX asrlarda Yevropa falsafasida inson muammosi. 13. XIX asrning 2-yarmi - XX asrda antikklassik falsafada inson borlig'i muammosi. 14. Ekzistensial falsafada inson muammosi. 15. XXI asr falsafiy antropologiyasida inson mohiyatining ko'p o'lchamliliigi. 16. Inson huquqlari, erkinliklari va manfaatlarini ta'minlash O'zbekistonda fuqarolik jamiyati shakllanishining bosh maqsadi. <p>Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jhozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.</p> <p>IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'lim uchun tavsivya etiladigan mavzular:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Falsafiy antropologiya – inson mohiyati to'g'risidagi fan. 2. Insonning kelib chiqishi haqidagi tasavvurlarning shakllanishi. 3. Zamonaviy antropogenez gipotezalari. 4. Sharq falsafasida «komil inson» tushunchasi. 5. Buddaviylikda inson muammosi. 6. Konfusiy insonparvarlik (jen) haqida. 7. Konfusiy ta'limidagi "O'ra yo'f" g'oyasining mohiyati. 8. Zardushiylikda inson muammosi. 9. Platon va Aristotel falsafasida inson borlig'i masalasining qiyosiy tahlili. 10. Foma Akvinat falsafasida inson masalasi. 11. Kalom ta'limida inson muammosining talqini.
